

Αρχική σελίδα>Προσφυγή στη δικαιοσύνη>Πού και πώς>Ποιας χώρας η νομοθεσία ισχύει;
Ποιας χώρας η νομοθεσία ισχύει;

Βέλγιο

1 Πηγές δικαίου

1.1 Εθνικοί κανόνες

Οι δεσμευτικές πηγές του βελγικού εσωτερικού δικαίου είναι η νομοθεσία, οι γενικές αρχές του δικαίου και το εθιμικό δίκαιο. Η νομοθεσία εκδίδεται υποχρεωτικά από μια αρχή, οι γενικές αρχές του δικαίου έχουν νομική ισχύ επειδή η κοινωνία είναι πεπεισμένη για τη νομική τους αξία και το εθιμικό δίκαιο αποτελείται από τα άγραφα έθιμα και τις κοινώς αποδεκτές πρακτικές.

Στο Βέλγιο δεν υπάρχει το σύστημα του προηγούμενου των δικαστικών αποφάσεων: για την ακρίβεια, όπως ακριβώς και η νομική θεωρία, η νομολογία αποτελεί απλά και μόνο μία από τις πηγές του επίσημου δικαίου. Οι δικαστικές αποφάσεις έχουν ισχύ μόνο για τους διαδίκους και δεν δεσμεύουν άλλους δικαστές που καλούνται να αποφανθούν επί ανάλογων υποθέσεων. Με εξαίρεση το Συνταγματικό Δικαστήριο, κανένα δικαστήριο δεν μπορεί να υποχρεώσει άλλα δικαστήρια να ακολουθήσουν συγκεκριμένη γραμμή στη νομολογία. Ακόμη και απόφαση του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου (Cour de Cassation) δεν παρέχει δεσμευτικές οδηγίες στο δικαστήριο στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση προς επανεξέταση. Μόνο αν το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο αποφανθεί δεύτερη φορά στην ίδια υπόθεση, το περιεχόμενο αυτής της απόφασης γίνεται δεσμευτικό για το δικαστήριο που καλείται να λάβει οριστική απόφαση.

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Σημείωση:

Η ομοσπονδιακή Δημόσια Υπηρεσία Εξωτερικών διαθέτει βάση δεδομένων που περιλαμβάνει το σύνολο των διμερών και πολυμερών συμβάσεων από το 1987:

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

<https://diplomatie.belgium.be/fr/traites>

Το κείμενο πολλών συμβάσεων που ισχύουν στο Βέλγιο δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα του Βελγίου (Moniteur Belge), η οποία είναι διαδικτυακά προσβάσιμη από το 1997: <https://justice.belgium.be>

Στην ενότητα «législation consolidée» (ενοποιημένη νομοθεσία) του ίδιου ιστοτόπου μπορείτε επίσης να αναζητήσετε το κείμενο πολλών συμβάσεων που είναι ακόμη και προγενέστερες του 1987 (2800 τίτλοι την 1η Αυγούστου 2004).

Το Βέλγιο είναι καταρχήν κυρίαρχο κράτος, που ασκεί την ανώτατη εξουσία επί των προσώπων που υπόκεινται στο δικαίό του. Ωστόσο, δεδομένης της αυξανόμενης διεθνοποίησης της κοινωνίας, το Βέλγιο δεσμεύεται ολοένα και περισσότερο από τη ρυθμιστική δραστηριότητα υπερεθνικών και διεθνών οργανισμών και θεσμικών οργάνων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ), ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ) και το Συμβούλιο της Ευρώπης επηρεάζουν καθοριστικά το βελγικό δίκαιο, αφενός, εκδίδοντας συνθήκες και κανονισμούς (άμεσα εφαρμοστέους ή όχι) και, αφετέρου, επιβάλλοντας οδηγίες και τεχνικές νομικής εναρμόνισης προκειμένου να υποχρεώσουν τα κράτη μέλη αυτών των οργανισμών να προσαρμόσουν τα εσωτερικά νομικά τους συστήματα.

Οι άμεσα εφαρμοστέες συμβάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που γνωρίζουμε είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, που έχουν εκδοθεί αμφότερες από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Τα ανάλογα κείμενα στο επίπεδο των Ηνωμένων Εθνών είναι αντίστοιχα το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα.

Ως υπερεθνικός οργανισμός, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ασκεί σημαντική επιρροή στα κράτη μέλη της, μεταξύ αυτών και στο Βέλγιο. Οι βασικές νομικές πράξεις της ΕΕ είναι οι κανονισμοί, που ισχύουν άμεσα, και οι οδηγίες, που πρέπει να μεταφέρονται από τα ίδια τα κράτη μέλη στην έννομη τάξη τους.

Πολύ μεγάλος αριθμός θεσμικών οργάνων και οργανισμών δραστηριοποιείται στο πλαίσιο της ανάπτυξης των διαφόρων κλάδων του δικαίου, όπως π.χ. το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, το διεθνές ποινικό δίκαιο και το διεθνές εμπορικό και οικονομικό δίκαιο. Αναφέρονται ενδεικτικά: τα Ηνωμένα Έθνη, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο (CNUDCI), η Συνδιάσκεψη της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, το Διεθνές Ινστιτούτο Ενοποίησης του Ιδιωτικού Δικαίου (UNIDROIT), το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, η Διεθνής Επιτροπή Προσωπικής Κατάστασης, ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΔΝΟ), η Διεθνής Ένωση Αεροπορικών Μεταφορών (IATA), η BENELUX κ.λπ.

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Τόσο η ομοσπονδιακή αρχή όσο και οι αρχές των ομόσπονδων οντοτήτων του Βελγίου έχουν τη δυνατότητα, στο πλαίσιο των εκάστοτε ουσιαστικών αρμοδιοτήτων τους, να συνάπτουν διμερείς συμβάσεις με άλλες χώρες ή περιφέρειες του κόσμου. Οι περισσότερες από τις συμβάσεις αυτές συνάπτονται με γειτονικές χώρες ή με χώρες με τις οποίες το Βέλγιο διατηρεί στενές ή σημαντικές εμπορικές σχέσεις.

2 Εφαρμογή των κανονων που διέπουν τη σύγκρουση των νομων

Ο νόμος της 16ης Ιουλίου 2004 σχετικά με τον κώδικα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου (εφεξής: κώδικας DIP) δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα του Βελγίου στις 27 Ιουλίου 2004. Ο νόμος αυτός μπορεί να αναζητηθεί στον ίδιο ιστότοπο, στην ενότητα της ενοποιημένης νομοθεσίας («législation consolidée»).

Το παρόν κείμενο βασίζεται στον κώδικα DIP. Οι διατάξεις αυτού του νόμου που αφορούν, αφενός, τη διεθνή δικαιοδοσία και, αφετέρου, τα αποτελέσματα αλλοδαπικών δικαστικών αποφάσεων και δημόσιων εγγράφων εφαρμόζονται αντίστοιχα στις αγωγές που ασκήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του νόμου και στις δικαστικές αποφάσεις και στα δημόσια έγγραφα που εκδόθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του νόμου. Όσον αφορά τις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται από τις μεταβατικές διατάξεις του κώδικα DIP, εφαρμόζεται μεγάλος αριθμός διαφόρων νόμων, όπως επίσης η νομολογία και η νομική θεωρία. Μεταξύ άλλων, μπορείτε να συμβουλευτείτε τους εξής ιστοτόπους:

- <https://www.law.kuleuven.be/ipr/en>

- <https://www.ipr.be/fr>

- <https://www.dipr.be/fr>

Εξάλλου, ο κώδικας DIP μπορεί να εφαρμόζεται μόνο αν είναι αδύνατο να εφαρμοστούν οι διεθνείς συμβάσεις, το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή διατάξεις ειδικών νόμων.

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Ο Βέλγος δικαστής δεν εφαρμόζει αποκλειστικά και μόνο το βελγικό δίκαιο. Είναι συχνά υποχρεωμένος να αποφαινεται με βάση και αλλοδαπά δίκαια. Το βελγικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο προβλέπει ότι το αλλοδαπό δίκαιο εφαρμόζεται σύμφωνα με την ερμηνεία που του δίνεται στην αλλοδαπή και ότι ο δικαστής μπορεί να ζητήσει τη συνεργασία των διαδίκων, αν δεν μπορεί από μόνος του να διαπιστώσει το περιεχόμενο του εκάστοτε αλλοδαπού δικαίου. Όταν είναι καταφανώς αδύνατο για τον δικαστή να διαπιστώσει το περιεχόμενο του αλλοδαπού δικαίου εγκαίρως, εφαρμόζεται το βελγικό δίκαιο (βλέπε άρθρο 15 του κώδικα DIP).

2.2 Παραπομπή

Μετά τη θέσπιση του κώδικα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, η αναπαραπομπή δεν είναι κατά κανόνα αποδεκτή (άρθρο 16 του κώδικα DIP). Ο κώδικας περιέχει, ωστόσο εξαίρεση, σχετικά με το δίκαιο που εφαρμόζεται στα νομικά πρόσωπα (άρθρο 110 του κώδικα DIP) και διάταξη πιθανής αναπαραπομπής στο βελγικό δίκαιο όσον αφορά την ικανότητα των φυσικών προσώπων (βλέπε κατωτέρω).

2.3 Μεταβολή του συνδυατικού στοιχείου

Μεταβολή των όρων της διαφοράς στοιχείων μπορεί να προκύψει όταν ο παράγοντας του συνδυατικού στοιχείου μεταβάλλεται στον χρόνο (π.χ. η ιθαγένεια) ή στον χώρο (π.χ. η συνήθης κατοικία).

Ο νομοθέτης του κώδικα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου προσπαθεί να προσδιορίσει τον κανόνα που πρέπει να εφαρμόζεται στις πιο συνηθισμένες καταστάσεις μεταβολής των όρων της διαφοράς.

Όσον αφορά π.χ. τα αποτελέσματα του γάμου, στον κώδικα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ορίζεται ως πρώτο συνδυατικό στοιχείο η συνήθης διαμονή των συζύγων τη στιγμή κατά την οποία γίνεται επίκληση των αποτελεσμάτων (βλέπε άρθρο 48 του κώδικα DIP).

Όσον αφορά τη σχέση γονέα και τέκνου, στον κώδικα προσδιορίζεται ότι το δίκαιο που εφαρμόζεται είναι το δίκαιο της ιθαγένειας του προσώπου του οποίου η σχέση γονέα και τέκνου αποτελεί αντικείμενο διαφοράς τη στιγμή της γέννησης του τέκνου (άρθρο 62).

Τα εμπράγματα δικαιώματα επί ενός αγαθού διέπονται από το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται αυτό το αγαθό τη στιγμή κατά την οποία γίνεται επίκληση των συγκεκριμένων δικαιωμάτων. Στον κώδικα διευκρινίζεται πάντως ότι η απόκτηση και η απώλεια αυτών των δικαιωμάτων διέπονται από το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου βρίσκεται το αγαθό τη στιγμή της επέλευσης των πράξεων ή των περιστατικών στα οποία γίνεται επίκληση προκειμένου να θεμελιωθεί η απόκτηση ή η απώλεια των εν λόγω δικαιωμάτων (άρθρο 87 του κώδικα DIP).

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Η κανονική εφαρμογή των κανόνων σύγκρουσης δικαίων μπορεί να παρακαμφθεί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως ορίζεται στον κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

1. Το δίκαιο που υποδεικνύεται από τον κώδικα δεν ισχύει κατ' εξαίρεση όταν από το σύνολο των περιστατικών προκύπτει προδήλως ότι η κατάσταση συνδέεται σε πολύ μικρό βαθμό με το Βέλγιο, αλλά παρουσιάζει πολύ ισχυρούς δεσμούς με άλλο κράτος. Στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζεται το δίκαιο του άλλου κράτους (άρθρο 19 του κώδικα DIP).
2. Οι υποχρεωτικοί κανόνες ή οι κανόνες δημόσιας τάξης του βελγικού δικαίου, οι οποίοι έχουν θεσπιστεί για να διέπουν μια διεθνή κατάσταση ανεξαρτήτως του δικαίου που υποδεικνύεται από τους κανόνες της σύγκρουσης δικαίων, εξακολουθούν να ισχύουν (άρθρο 20 του κώδικα DIP).
3. Λόγω της εξαίρεσης της διεθνούς δημόσιας τάξης, επιτρέπεται να μην εφαρμόζονται ορισμένες πτυχές της αλλοδαπούς νομοθεσίας στην περίπτωση στην οποία οι πτυχές αυτές παράγουν μη επιτρεπόμενο αποτέλεσμα για τη βελγική έννομη τάξη (βλέπε άρθρο 21 του κώδικα DIP).

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

Ο Βέλγος δικαστής μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή των διαδίκων για να ορίσει το περιεχόμενο και την εμβέλεια του αλλοδαπού δικαίου. Ο δικαστής μπορεί επίσης να εφαρμόσει την ευρωπαϊκή σύμβαση περί πληροφώσεως επί του αλλοδαπού δικαίου, η οποία υπεγράφη στο Λονδίνο στις 7 Ιουνίου 1968. Όταν ζητείται αυθεντική απόδειξη, ο διάδικος καλείται να προσκομίσει πιστοποιητικό περί του εφαρμοστέου δικαίου, δηλαδή έγγραφο στο οποίο η αρμόδια αλλοδαπή αρχή παρέχει αυθεντική απόδειξη της νομοθεσίας που ισχύει ή ίσχυε στη χώρα του.

3 Κανόνες σύγκρουσης νομων

Ο Βέλγος δικαστής πρέπει να εξετάσει ποιο δίκαιο πρέπει να εφαρμόσει στη διαφορά όταν από την εφαρμογή των προαναφερθέντων νόμων προκύπτει ότι έχει τη σχετική αρμοδιότητα. Για τον σκοπό αυτό, ο Βέλγος δικαστής εφαρμόζει το βελγικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Στο πλαίσιο αυτό, χρησιμοποιούνται διάφορα συνδυατικά στοιχεία ανάλογα με το αντικείμενο της διαφοράς. Ο κώδικας DIP είναι διαρθρωμένος με θεματικό τρόπο και υποδεικνύει το εκάστοτε συνδυατικό στοιχείο ανά θέμα. Ορισμένα από τα θέματα αυτά εξετάζονται στη συνέχεια του παρόντος κειμένου.

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές, που αποκαλείται «Ρώμη Ι». Ο κώδικας του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου επεκτείνει την εφαρμογή της Σύμβασης της Ρώμης του 1980 στα συμβατικά ζητήματα που είχαν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής της. Η προσαρμογή του κώδικα στην κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά την αντικατάσταση της Σύμβασης της Ρώμης από τον κανονισμό αναμένεται να υλοποιηθεί προσεχώς.

Ωστόσο, ορισμένα ζητήματα που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού διέπονται από ειδικούς κανόνες

— είτε στο πλαίσιο της εφαρμογής διεθνών συμβάσεων (κυρίως της Σύμβασης της Γενεύης της 7ης Ιουνίου 1930, που αποσκοπεί στη ρύθμιση ορισμένων συγκρούσεων νόμων επί των συναλλαγματικών και των γραμματίων εις διαταγήν, και της Σύμβασης της Γενεύης της 19ης Μαρτίου 1931, που αποσκοπεί στη ρύθμιση ορισμένων συγκρούσεων νόμων επί των επιταγών)

— είτε στο πλαίσιο της εφαρμογής ειδικών διατάξεων του κώδικα (βλέπε κυρίως το άρθρο 124 σχετικά με το καταπίστευμα και το άρθρο 111 σχετικά με την εταιρική σύμβαση).

Τέλος, σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 25 του κανονισμού, ορισμένες διεθνείς συμβάσεις εξακολουθούν να ισχύουν, και συγκεκριμένα:

- η σύμβαση της Βουδαπέστης, της 21ης Ιουνίου 2001, για τις συμβάσεις μεταφοράς εμπορευμάτων διά μέσου των εσωτερικών πλωτών οδών,
- η διεθνής σύμβαση του Λονδίνου, της 28ης Απριλίου 1989, σχετικά με τη διάσωση,
- οι διεθνείς συμβάσεις για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που αφορούν τις συγκρούσεις στη θάλασσα, την επιθαλάσσια αρωγή και τις ναυαγιάσεις, οι οποίες υπεγράφησαν στις 23 Σεπτεμβρίου 1910, όπως επίσης και το πρωτόκολλο υπογραφής που προσαρτήθηκε στις εν λόγω συμβάσεις.

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές, που αποκαλείται «Ρώμη ΙΙ». Ο κώδικας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου επεκτείνει την εφαρμογή του κανονισμού σε ζητήματα που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του.

Ωστόσο, ορισμένα ζητήματα που δεν καλύπτονται από τον κανονισμό διέπονται από ειδικές διατάξεις. Έτσι, η υποχρέωση που απορρέει από πράξη σκυοφαντίας ή από προσβολή της ιδιωτικής ζωής ή των δικαιωμάτων της προσωπικότητας διέπεται από το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου επέρχεται ή είναι πιθανό να επέλθει το γενεσιουργό γεγονός ή η ζημία, κατ' επιλογήν του ενάγοντος, εκτός αν ο υπεύθυνος αποδείξει ότι δεν μπορούσε να προβλέψει ότι η ζημία θα επερχόταν σ' αυτό το κράτος (βλέπε άρθρο 99).

Τέλος, σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 28 του κανονισμού, ορισμένες διεθνείς συμβάσεις εξακολουθούν να ισχύουν, και συγκεκριμένα:

- η Σύμβαση της Χάγης, της 4ης Μαΐου 1971, σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στα τροχαία ατυχήματα,
- η Διεθνής Σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικά με την αστική δικαιοδοσία σε περίπτωση σύγκρουσης πλοίων, η Διεθνής Σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικά με την ποινική δικαιοδοσία σε περίπτωση σύγκρουσης πλοίων, η Διεθνής Σύμβαση για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων σχετικά με τη συντηρητική κατάσχεση πλοίων, οι οποίες υπεγράφησαν στις Βρυξέλλες στις 10 Μαΐου 1952,
- η Διεθνής Σύμβαση για τη διάσωση, η οποία υπεγράφη στο Λονδίνο στις 28 Μαΐου 1989,
- η Σύμβαση για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, η οποία υπεγράφη στο Μόναχο στις 5 Οκτωβρίου 1973,
- η Διεθνής Σύμβαση, της 29ης Μαΐου 1933, για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που αφορούν τη συντηρητική κατάσχεση αεροσκάφους,
- οι διεθνείς συμβάσεις για την ενοποίηση ορισμένων κανόνων που αφορούν τις συγκρούσεις στη θάλασσα, την επιθαλάσσια αρωγή και τις ναυαγιαρέσεις, οι οποίες υπεγράφησαν στις 23 Σεπτεμβρίου 1910, όπως επίσης και το πρωτόκολλο υπογραφής που προσαρτήθηκε στις εν λόγω συμβάσεις.

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Αν δεν προβλέπεται ρήτρα εξαίρεσης στον κώδικα DIP, το εφαρμοστέο δίκαιο στις διαφορές που αφορούν την προσωπική κατάσταση και την ικανότητα είναι το δίκαιο του κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει το πρόσωπο (εθνικό δίκαιο). Τι ίδιο καθεστώς διέπει και τις αλλαγές φύλου (άρθρο 35ter του κώδικα DIP). Όσον αφορά την ικανότητα των φυσικών προσώπων, ο κώδικας του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου έχει προβλέψει κανόνα μερικής αναπαραιομότητας, υπό την έννοια ότι η εν λόγω ικανότητα θα διέπεται από το βελγικό δίκαιο αν το αλλοδαπό δίκαιο οδηγεί στην εφαρμογή αυτού του δικαίου (βλέπε άρθρο 34 του κώδικα DIP).

Σύμφωνα με τη γενική αρχή, το δίκαιο που εφαρμόζεται για τον καθορισμό του επιθέτου και των ονομάτων είναι το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει το εκάστοτε πρόσωπο (άρθρο 37 παράγραφος 1 του κώδικα DIP) ή το δίκαιο ενός των κρατών των οποίων έχει την ιθαγένεια, σε περίπτωση πολλαπλής ιθαγένειας (άρθρο 37 παράγραφος 2 του κώδικα DIP).

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

3.4.1 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου

Στο πλαίσιο του γενικού κανόνα για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, το άρθρο 62 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο του κώδικα DIP προβλέπει ότι ο καθορισμός και η αμφισβήτηση της σχέσης γονέα και τέκνου ενός προσώπου διέπονται από το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχει το εκάστοτε πρόσωπο τη στιγμή της γέννησης του τέκνου ή, αν ο εν λόγω καθορισμός προκύπτει από εθελοντική πράξη, τη στιγμή αυτής της πράξης.

Όταν το οριζόμενο ως εφαρμοστέο δίκαιο δεν προβλέπει την απαίτηση συναίνεσης σε περιπτώσεις καθορισμού της σχέσης γονέα και τέκνου με εθελοντική πράξη, η απαίτηση και οι όροι της συναίνεσης όπως και οι τρόποι έκφρασής της καθορίζονται από το δίκαιο του κράτους στο έδαφος του οποίου έχει το εν λόγω πρόσωπο τη συνήθη διαμονή του κατά τη στιγμή της συναίνεσης (άρθρο 62 παράγραφος 1 εδάφιο 2 του κώδικα DIP).

3.4.2 Υιοθεσία

Οι όροι καθορισμού της υιοθεσίας διέπονται από το εθνικό δίκαιο του υιοθετούντος ή από το κοινό εθνικό δίκαιο των υιοθετούντων. Αν οι υιοθετούντες δεν έχουν την ίδια ιθαγένεια, οι όροι διέπονται από τον νόμο της συνήθους διαμονής τους ή, διαφορετικά, από το βελγικό δίκαιο (άρθρο 67 του κώδικα DIP). Το δίκαιο που εφαρμόζεται στις διάφορες απαιτούμενες συναίνεσεις είναι το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του υιοθετούμενου. Ωστόσο, αν το εν λόγω δίκαιο δεν προβλέπει την ανάγκη της συναίνεσης του υιοθετούμενου και των νόμιμων εκπροσώπων του ή δεν γνωρίζει τον θεσμό της υιοθεσίας, οι εν λόγω συναίνεσεις θα διέπονται από το βελγικό δίκαιο (άρθρο 67 και 68 του κώδικα DIP).

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

3.5.1 Γάμος

Όσον αφορά το δίκαιο που εφαρμόζεται για τον γάμο, στον κώδικα γίνεται διάκριση μεταξύ:

1. της υπόσχεσης γάμου: το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής των μελλοντικών συζύγων ή, διαφορετικά, το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχουν οι δύο μελλοντικοί σύζυγοι ή, διαφορετικά, το βελγικό δίκαιο (άρθρο 45 του κώδικα DIP)
2. της σύναψης γάμου: το εθνικό δίκαιο του κάθε συζύγου, εκτός ενδεχομένως αν πρόκειται για γάμο μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου, υπό την έννοια ότι η διάταξη του αλλοδαπού δικαίου που απαγορεύει έναν τέτοιο γάμο δεν εφαρμόζεται αν ο ένας από τους δύο συζύγους έχει την ιθαγένεια ενός κράτους ή έχει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια ενός κράτους του οποίου το δίκαιο επιτρέπει έναν τέτοιο γάμο (άρθρο 46 του κώδικα DIP)
3. των διατυπώσεων: το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου τελείται ο γάμος (άρθρο 47 του κώδικα DIP)
4. των αποτελεσμάτων του γάμου: το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής των συζύγων ή, διαφορετικά, το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχουν οι δύο σύζυγοι ή, διαφορετικά, το βελγικό δίκαιο (άρθρο 48 του κώδικα DIP)

3.5.2 Ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης

Όσον αφορά τις σχέσεις συμβίωσης ή οποιαδήποτε μορφή συγκατοίκησης που υπόκειται σε καταχώριση, στο βελγικό δίκαιο γίνεται διάκριση μεταξύ των «σχέσεων συμβίωσης» που δημιουργούν μεταξύ των συμβιούντων δεσμό ισοδύναμο του γάμου και των σχέσεων που δεν δημιουργούν μεταξύ των συμβιούντων δεσμό ισοδύναμο του γάμου.

Στην πρώτη περίπτωση, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο που εφαρμόζεται και στον γάμο (βλέπε ανωτέρω). Όσον αφορά, ωστόσο, τις σχέσεις συμβίωσης που δεν δημιουργούν μεταξύ των συμβιούντων δεσμό ισοδύναμο του γάμου, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου η σχέση συμβίωσης καταχωρίστηκε για πρώτη φορά.

Η σχέση συμβίωσης που δεν καταχωρίζεται (ελεύθερη ένωση) δεν αντιμετωπίζεται χωριστά.

3.5.3 Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

Όσον αφορά το διαζύγιο και τη διάσταση, έχει γενικευθεί η εφαρμογή των κανόνων του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1259/2010 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2010, για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα του δικαίου που είναι εφαρμοστέο στο διαζύγιο και τον δικαστικό χωρισμό, γνωστό ως «Ρώμη III». Η ενδεχόμενη επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου των συζύγων πρέπει να εκφραστεί το αργότερο κατά την πρώτη εμφάνιση ενώπιον του δικαστηρίου που έχει επιληφθεί της αίτησης διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού.

3.5.4 Υποχρεώσεις διατροφής

Το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής παραπέμπει στο πρωτόκολλο της Χάγης, της 23ης Νοεμβρίου 2007, σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής. Ο γενικός κανόνας ορίζει ως εφαρμοστέο το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του υπόχρεου διατροφής. Υπάρχουν, ωστόσο, ειδικοί κανόνες για τις υποχρεώσεις μεταξύ τέκνων και γονέων, αλλά και για τα άτομα ηλικίας κάτω των 21 ετών όσον αφορά τις σχέσεις τους με άλλα πρόσωπα εκτός των γονέων τους, καθώς και για τις υποχρεώσεις μεταξύ συζύγων και πρώην συζύγων ή μεταξύ προσώπων των οποίων ο γάμος έχει ακυρωθεί. Στο πρωτόκολλο προβλέπεται επίσης η δυνατότητα επιλογής του εφαρμοστέου δικαίου.

Εξάλλου, η σύμβαση της Χάγης, της 24ης Οκτωβρίου 1956, περί του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής έναντι των τέκνων εφαρμόζεται στις σχέσεις του Βελγίου με τα κράτη που έχουν προσχωρήσει στη σύμβαση χωρίς να έχουν κυρώσει το προαναφερθέν πρωτόκολλο της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Οι σύζυγοι μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα το δίκαιο που θα διέπει τη γαμική τους σχέση. Πρόκειται εν προκειμένω για περιορισμένη επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου: το δίκαιο του κράτους της πρώτης συνήθους διαμονής των συζύγων μετά την τέλεση του γάμου ή το εθνικό δίκαιο ενός εκ των συζύγων (άρθρο 49 του κώδικα DIP).

Αν δεν επιλεγεί εφαρμοστέο δίκαιο, η γαμική σχέση διέπεται από το δίκαιο του κράτους της πρώτης συνήθους διαμονής των συζύγων μετά την τέλεση του γάμου. Αν η συνήθης διαμονή των συζύγων δεν βρίσκεται στο ίδιο κράτος, το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο του κράτους την ιθαγένεια του οποίου έχουν οι σύζυγοι τη στιγμή της τέλεσης του γάμου. Στις άλλες περιπτώσεις, εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους στην επικράτεια του οποίου τελέστηκε ο γάμος (άρθρο 51 του κώδικα DIP).

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου χρησιμοποιείται και το κριτήριο της κατάστασης του αγαθού (βλέπε άρθρο 87 του κώδικα DIP).

3.9 Αφερεγγυότητα

Όσον αφορά τη χρεοκοπία, εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας. Βασική αρχή του κανονισμού αποτελεί η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας γενικής εφαρμογής, η οποία μπορεί ενδεχομένως να συνοδεύεται από δευτερεύουσες τοπικές διαδικασίες.

Τελευταία επικαιροποίηση: 06/04/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.